„Trădare şi pedeapsă" în Moldova secolelor XIV-XVI

Victoria COJOCARU

Sistemul juridic al Ţărilor Române în perioada medievală, prin apropierea geografică și culturală inițial de Imperiul Bizantin, iar ulterior de cel Otoman, a suferit mai multe influențe pe acest palier, influențe care s-au îmbinat cu cele occidentale. Aceste influențe sunt vizibile mai ales când analizăm natura statului medieval, în care persoana domnului, a seniorului suprem, se contopește cu statul, devenind inseparabile și indivizibile. Iată de ce infracțiunea de „trădare", capătă coloratura de cea mai gravă crimă îndreptată atât împotriva statului, ca formă de organizare politică, precum și a persoanei domnului, a „unsului lui Dumnezeu".

Pentru perioada secolelor XIV-XVI dreptul tradițional românesc prevedea, că pedeapsa pentru infracțiunea de „trădare" este moartea prin decapitare și confiscarea averii, iar în unele cazuri mutilarea nazală (tăierea nasului). Pedeapsa cea mai des aplicată – decapitarea – poartă o foarte puternică încărcătură simbolică, deoarece „trădarea" era privită ca o crimă îndreptată nu doar asupra persoanei domnului, dar și asupra statului și a voinței lui Dumnezeu, exprimată prin „unsul" său. Acest subiect capătă un aspect mai interesant datorită faptului că domnul deținea dreptul de judecată asupra persoanelor ce se făceau vinovate de „hiclenie".

Pornind de la încrederea majoră pe care le-o acorda domnul boierilor numindu-i în funcții de conducere, un act de nesupunere sau acțiuni directe orientat împotriva acestuia, precum și a statului erau apreciate ca cea mai gravă infracțiune, iar pedeapsa putea fi doar cea capitală. În aspectul ce privește modalitatea de aplicare a pedepsei capitale și anume prin decapitare, se face o aluzie directă la poziția înaltă a „trădătorului", precum și gravitatea faptei realizate. Decapitarea, pentru spațiul Europei Occidentale, dar și pentru spațiul românesc, era privită ca o moarte rapidă și demnă pentru reprezentanții nobilimii,din perspectiva poziției sociale, precum și a apropierii infractorului de domn. De asemenea, capul este privit ca „lăcașul" unde a luat naștere ideea trădării, tot capul fiind prezentat ca dovadă a înfăptuirii justiției.

O altă pedeapsă pentru „trădare" este tăierea nasului, pedeapsă nu atât de frecvent folosită, dar de asemenea, cu o bogată încărcătură simbolică, condiționată de conjunctura politică și economică, gravitatea faptei sau importanța făptașului ca actor politic.